

СЛІПЧЕНКО В.І.,

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 343.13

**ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК НАДАННЯ Й ОТРИМАННЯ
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ У КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВАХ,
МАТЕРІАЛИ ЯКИХ МІСТЯТЬ ДЕРЖАВНУ ТАЄМНИЦЮ**

Розглянуто процесуальний порядок надання й отримання міжнародно-правової допомоги у кримінальних справах, матеріали яких містять державну таємницю. Проведено системний аналіз чинного законодавства України та міжнародних договорів.

Ключові слова: міжнародно-правова допомога, державна таємниця, режим секретності, кримінальний процес.

Рассматривается процессуальный порядок предоставления и получения международно-правовой помощи в уголовных делах, материалы которых содержат государственную тайну. Проводится системный анализ действующего законодательства Украины и международных договоров.

Ключевые слова: международно-правовая помощь, государственная тайна, режим секретности, уголовный процесс.

The judicial order of providing and taking international legal aid in the criminal cases, which materials contain the state secret, is considered in the article. The system analysis of the current legislation of Ukraine and international agreements is conducted.

Keywords: international legal aid, state secret, secrecy order, criminal process.

Створення і функціонування загальнополітичних (ООН, ЛАД, ОАД, ОАЄ, СНД) та військово-політичних організацій (НАТО, ЗЄС, АНЗЮС), міжнародно-економічних (СОТ, ОПЕК, ЧЗЕС) та регіональних об'єднань держав (СЄ, ГУАМ, ЦЄІ) [1] супроводжується постійним збільшенням напрямів міжнародного співробітництва. Наслідком цих процесів є глобалізація інформаційних відносин, формування єдиного інформаційного простору та міжнародне визнання права на доступ до інформації. Такі обставини вимагають, по-перше, забезпечення захисту спільних економічних, військових та геополітичних інтересів; по-друге, одночасної охорони державою власних інтересів у сфері оборони, економіки, науки і техніки, державної безпеки та правопорядку; по-третє, постійного запровадження найсучасніших механізмів захисту інформації з обмеженим доступом. Важливість зазначених процесів підтверджуються ще й тим, що на сьогодні Радою Європи, членом якої є Україна, прийнято вже більше ста нормативно-правових документів, рекомендацій тощо, спрямованих на врегулювання відносин в інформаційній сфері [2]. Не залишається поза увагою світової спільноти і сфера кримінального судочинства, наприклад, на підставі Римського статуту, прийнятого в 1998 р., з липня 2002 р. створений та функціонує Міжнародний кримінальний суд [3]. Хоча наша держава і не визнала юрисдикцію Міжнародного кримінального суду, на підставі висновку Конституційного Суду України від 11 липня 2001 р. № 3-в/2001 [4], однак постійне зростання рівня злочинності в країні¹, а також проявів транснаціональної злочинності у світі все більше привертає увагу до такого інституту кримінального судочинства, як надання й отримання міжнародно-правової допомоги у кримінальних справах.

Окремі елементи інституту міжнародно-правової допомоги вже стали предметом дослідження у працях таких учених, як Т.С. Гавриш [5], В.С. Гуславський [6], В.С. Кузьмічов [7], І.В. Лешукова [8], А.Г. Маланюк [9], В.В. Милинчук [10], О.І. Натура [11], М.І. Пашковський [12], В.П. Пилипенко [13], А.С. Сизоненко [14], М.І. Смірнов [15], Ю.М. Чорноус [7] та ін. Поряд

¹ За офіційними даними МВС України, за 9 місяців 2011 р. зареєстровано 2 359 941 заяв та повідомлення про злочини, що вчинені або готуються. У 2009 р. цей показник за рік становив 2 514 425.

з цим низка питань із зазначеної проблематики і до цього часу залишається малодослідженою, а саме: створення та діяльність міжнародних слідчих груп, проведення слідчих дій на території іноземної держави, особливості надання правової допомоги у кримінальних справах, матеріали яких містять охоронювану законом таємницю (банківську, комерційну, державну) та ін.

На підставі вищевикладеного метою статті пропонуємо з'ясувати процесуальний порядок надання й отримання міжнародно-правової допомоги у кримінальних справах, матеріали яких містять державну таємницю.

Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання: з'ясувати правові підстави надання й отримання міжнародно-правової допомоги у кримінальних справах, матеріали яких містять державну таємницю; дослідити існуючий рівень нормативного врегулювання зазначених відносин у чинному законодавстві.

Так, ч. 1 ст. 20 Закону України «Про інформацію» вказує, що інформація за порядком доступу поділяється на відкриту та з обмеженим доступом. За своїм правовим режимом інформація з обмеженим доступом поділяється на конфіденційну, таємну та службову інформацію (ч. 1 ст. 21) [16], відповідно, державна таємниця належить саме до інформації з обмеженим доступом. Наявні дослідження з інформаційної безпеки держави [17] та чинні відомчі (міжвідомчі) нормативно-правові акти [18] у сфері захисту інформації з обмеженим доступом не вирішують існуючих проблем правозастосовчої практики, а їх системний аналіз вказує на необхідність запровадження додаткових гарантій захисту державної таємниці під час надання й отримання міжнародно-правової допомоги.

Відповідно до ст. 31 КПК України порядок надання міжнародно-правової допомоги у кримінальних справах визначається законодавством України та міжнародними договорами. Законами України № 2286-VI від 21 травня 2010 р. [19] та № 3529-VI від 16 червня 2011 р. [20] доповнено чинний КПК України розділом 9 (глава 37 «Видача особи (екстрадиція)») та розділом 10 (глава 38 «Міжнародна правова допомога у кримінальних справах» та 39 «Переїзти кримінального переслідування»), де визначено основні засади, загальні вимоги, напрями надання й отримання міжнародно-правової допомоги, форми і процесуальний порядок перейняття кримінального переслідування та видачі особи. Однак вказані норми не містять особливостей регулювання правовідносин у сфері кримінального судочинства, пов'язаних з державною таємницею. Інші ж положення КПК України з зазначеного питання передбачають лише закритий порядок судового розгляду (ст. 20) та спеціальний порядок отримання дозволу на вилучення інформації, що містить державну таємницю (ст. 178 та ст. 179), а цього явно недостатньо.

Вивчення матеріалів практики вказало на те, що наявність у матеріалах кримінальної справи державної таємниці може впливати не тільки на спеціальний порядок її отримання (розкриття) та потребувати відповідного режиму її судового розгляду, а вимагає запровадження значної більшої системи гарантій її захисту (охорони). Так, наявність державної таємниці під час розслідування кримінальної справи *передбачає* спеціальний порядок допуску та доступу до матеріалів кримінальної справи суб'єктів кримінального судочинства; *вимагає* забезпечення відповідного режиму розслідування; *встановлює* спеціальний імунітет у кримінальному судочинстві; в окремих випадках може *виступати* предметом злочинного посягання (ст. 111, ст. 114, ст. 328, ст. 387, ст. 422 КК України); за вказаною категорією злочинів *потребує* обов'язкового призначення експертизи на наявність у відомостях державної таємниці та визначення ступеня її секретності.

Слід зазначити, що відносини у сфері охорони державної таємниці в нашій державі регулюються Конституцією України, законами України «Про інформацію» [16], «Про державну таємницю» [21], міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та іншими нормативно-правовими актами. З метою охорони державної таємниці у ст. 18 Закону України «Про державну таємницю» впроваджено певні обмеження щодо передачі секретної інформації іншій державі; обмежено доступ до державної таємниці іноземців, осіб без громадянства та іноземних юридичних осіб.

Таким чином, відповідно до ст. 3 Закону України «Про державну таємницю» сфера дії його положень поширюється і на зовнішні відносини України [21]. Однак якщо міжнародним договором встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору (ч. 2 ст. 19 Закону «Про міжнаро-

дні договори України») [22].

Надання й отримання міжнародно-правової допомоги може здійснюватися як на договірній, так і на бездоговірній підставі. Однак виходячи із змісту ст.ст. 2, 3, 18, 23, 32 Закону України «Про державну таємницю» передача матеріалів, що містять державну таємницю, можлива лише у випадках, передбачених міжнародними договорами та угодами.

Зазначена вимога Закону України «Про державну таємницю» дотримана в угодах про співробітництво між МВС України та Республікою Білорусь (ст. 10) [23], Російською Федерацією (ст. 7 та ст. 8) [24], Латвійською Республікою (ст. 5) [25], Литовською Республікою (ст. 9) [26], Естонською Республікою (ст. 5) [27], Словацькою Республікою (ст. 6) [28], Угорською Республікою (ст. 6) [29], Республікою Таджикистан (ст. 9) [30], Республікою Грузія (ст. 9) [31], Республікою Вірменія (ст. 9) [32], Республікою Казахстан (ст. 6 та ст. 7) [33], Республікою Польща (ст. 5) [34], Республікою Чехія (ст. 6) [35], Республікою Узбекистан (ст. 9) [36], Румунією (ст. 6) [37], Азербайджанською Республікою (ст. 9) [38], Китайською Народною Республікою (ст. 5) [39], де вказується, що сторони забезпечують конфіденційність відомостей, переданих іншою стороною, якщо вони згідно з законодавством цієї Сторони мають таємний (секретний) характер або розголошення їх змісту є небажаним. Ступінь таємності відомостей визначається стороною, яка їх передала.

Спеціального застереження щодо забезпечення конфіденційності переданих відомостей не містить спільна заява про співробітництво між МВС України та Баварією [40], а також угода з МВС Австрійської Республіки [41]. Відповідно при передачі (наданні) вказаних матеріалів неодмінно виникне низка проблем як організаційного, так і правового характеру.

Натомість п. 7 ст. 9 Закону «Про державну таємницю» Республіки Латвія [42] та ст. 24 Закону «Про державну таємницю» Республіки Молдова вказує на те, що порядок надання відомостей, які містять державну таємницю, визначається Кабінетом Міністрів, що, на нашу думку, є цілком логічним та виправданим, а як наслідок надає можливість по кожному конкретному випадку оперативно приймати рішення [43].

Зазначений досвід зарубіжних країн доцільно застосувати і у вітчизняному законодавстві, а саме: доповнити ст. 5 Закону України «Про державну таємницю» положенням про те, що «порядок передачі державної таємниці іншій державі в межах співпраці між Україною та іншими державами встановлюється Кабінетом Міністрів України на підставі висновку, затвердженого Службою безпеки України».

Системний аналіз норм Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах (Страсбург, 1959 р.) [44], Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності (Прийнятої резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї, 2000 р.) [45] та Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах (Мінськ, 1994 р.) [46] засвідчив, що вони теж не визначають порядок надання матеріалів, що становлять державну таємницю.

У другому додатковому протоколі до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах (Страсбург, 2001 р.) [47] йдеться лише про таємне розслідування (ст. 19), а Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності у ст. 12 та ст. 18 визнає недостатньою підставою для відмови у наданні допомоги посилення на необхідність збереження банківської таємниці [45].

На нашу думку, відсутність у багатосторонніх міжнародних договорах чіткої регламентації порядку надання матеріалів, що містять державну таємницю, пояснюються тим, що останні встановлюють одноманітну схему правової допомоги (співробітництва) у відносинах з усіма державами. Зазначений підхід не дає можливості врахувати особливості національного законодавства з дотриманням необхідних гарантій охорони державної таємниці, а вимагає додаткового укладання двосторонніх угод, враховуючи спільні стратегічні, територіальні та геополітичні інтереси держав. У зв'язку з цим, саме на двосторонні угоди покладається врегулювання необхідного комплексу питань, пов'язаних з порядком та межами надання правової допомоги компетентними органами.

Існуючі проекти КПК України (№ 3465д [47], № 1233 [48] та проект, розроблений робочою групою з питань реформування кримінального судочинства [49]) також по-різному врегульовують порядок надання й отримання міжнародно-правової допомоги у справах, матеріали

яких містять державну таємницю. На нашу думку, найбільш урегульованим з зазначеного питання є останній проєкт КПК України [50], де в ст. 546 «Інформація, що містить державну таємницю» зазначається, що якщо внаслідок виконання в Україні запиту про міжнародну правову допомогу отримані відомості, які згідно із законом віднесені до державної таємниці, то вони можуть бути передані запитуючій стороні виключно через уповноважений (центральний) орган України у разі, якщо ці відомості не спричинять шкоди інтересам України або іншої держави, що надала їх Україні, та лише за наявності договору про взаємний захист інформації та згідно з передбаченими ним вимогами і правилами.

Чинний КПК України також містить застереження про недопустимість передачі інформації компетентним органам відповідної держави, якщо це може зашкодити провадженню у кримінальній справі на території України або в інших випадках, передбачених міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України (ч. 2 ст. 97-1).

Відповідно до ст. 9 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [51] (далі – Закон про ОРД) не підлягають передачі і розголошенню результати ОРД, які згідно з законодавством України становлять державну таємницю, а також відомості, що стосуються особистого життя, честі та гідності людини.

Вказані обставини додатково свідчать про те, що врегулювання нормативно-правових підстав та процесуального порядку надання чи отримання міжнародно-правової допомоги у кримінальних справах, матеріали яких містять державну таємницю, покладається саме на двосторонні угоди.

Крім того, Кодекс України про адміністративні правопорушення у п. 1 ч. 1 ст. 212-2 також містить спеціальне застереження про притягнення до адміністративної відповідальності за недодержання встановленого законодавством порядку передачі державної таємниці іншій державі чи міжнародній організації [52], що додатково вказує на можливість порушення процедури передачі матеріалів, що містять державну таємницю, компетентному органу іншої держави.

На нашу думку, надання та отримання матеріалів, що містять державну таємницю, у сфері кримінального судочинства може здійснюватися за двома напрямками. Перший передбачає передачу й отримання процесуальної інформації, вже залученої до матеріалів кримінальної справи. Другий надає можливість використовувати результати ОРД, які ще не залучені до матеріалів кримінальної справи або взагалі не підлягають такому залученню. Надання вказаних матеріалів може здійснюватись як на досудових, так і судових стадіях кримінального судочинства. Якщо вказані матеріали отримані під час проведення ОРД, то підставою їх надання є не лише міжнародні договори та КПК України, а й Закон про ОРД, що більш детально у порівнянні з чинним КПК України визначає загальні питання надання й отримання міжнародно-правової допомоги.

Так, системний аналіз Закону про ОРД вказав на те, що підстави для проведення ОРД можуть міститися у запитах і повідомленнях правоохоронних органів інших держав та міжнародних правоохоронних організацій (ч. 2 ст. 6). Крім того, ст. 3 встановлює, що правовою основою ОРД можуть виступати міжнародно-правові угоди і договори, учасником яких є Україна, а ст. 5-1 визначає нормативні підстави міжнародного співробітництва у сфері ОРД. Також пунктами 3 та 5 ст. 7 до обов'язків підрозділів, які здійснюють ОРД, віднесено зобов'язання виконувати в межах своєї компетенції запити правоохоронних органів інших держав; здійснювати взаємодію між собою та іншими правоохоронними органами, в тому числі відповідними органами іноземних держав, з метою швидкого і повного розкриття злочинів та викриття винних. Відповідно до ст. 5 Закону про ОРД підрозділи, що наділені правом здійснювати ОРД, на підставі п. 19 ч. 1 ст. 8 вказаного Закону мають право звертатися у межах своєї компетенції із запитами до правоохоронних органів інших держав та міжнародних правоохоронних організацій відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних правоохоронних організацій, членом яких є Україна.

Відповідно до змісту Зводу відомостей, що становлять державну таємницю (далі – ЗВДТ), вбачається, що до державної таємниці у сфері державної безпеки та охорони правопорядку віднесено таку інформацію:

- відомості про зміст, форми, методи, організаційні положення, оперативну тактику здійснення оперативно-розшукової діяльності (ст. 4.4.1 ЗВДТ);

- відомості про організацію, завдання, результати оперативно-розшукової діяльності, розголошення яких створює загрозу національним інтересам і безпеці, з грифом обмеження «особливої важливості», «цілком таємно» або «таємно» (ст. 4.4.3 ЗВДТ);

- відомості про зміст, організацію, результати здійснення комплексу або окремого оперативно-розшукового заходу (ст. 4.4.4 ЗВДТ);

- відомості про статистичні показники оперативно-розшукової, контррозвідувальної чи розвідувальної діяльності, що дають змогу здійснити кількісну оцінку оперативних сил і засобів, які застосовувалися для здійснення цієї діяльності (ст. 4.4.8 ЗВДТ);

- відомості, що дають змогу ідентифікувати конкретний об'єкт, стосовно якого здійснюється або планується здійснювати оперативно-розшуковий захід (ст. 4.4.9 ЗВДТ) [53].

Таким чином, усі негласні форми та методи ОРД, а також порядок проведення оперативно-технічних заходів (далі – ОТЗ) становлять державну таємницю і мають відповідний ступінь секретності.

У зв'язку з цим використання матеріалів ОРД під час надання й отримання міжнародно-правової допомоги також має свої особливості не тільки залежно від стадії кримінального процесу, але й від виду отриманої інформації [54]. Наприклад, чи розкриває вона форми та методи ОРД; чи може бути використана як докази у кримінальній справі (ч. 2 ст. 65 КПК України) або потребує залучення лише у якості орієнтовної чи тактичної інформації для обґрунтування процесуальних рішень тощо.

На підставі викладеного вище, чинний КПК України доцільно доповнити окремою главою, яка б передбачала систему гарантій охорони державної таємниці у сфері кримінального судочинства, яку, наприклад, містить проект КПК України, розроблений робочою групою з питань реформування кримінального судочинства – Глава 40 «Кримінальне провадження, яке містить державну таємницю» [50].

Крім того, зазначимо, що для більш детального врегулювання процесуального та організаційного порядку надання й отримання міжнародно-правової допомоги у кримінальних справах, матеріали якої містять державну таємницю, доцільно на підставі Законів України «Про державну таємницю», «Про інформацію», «Про оперативно-розшукову діяльність», КПК України та ЗВДТ розробити міжвідомчий наказ, що затверджував би інструкцію про порядок надання матеріалів, що містять державну таємницю, іншій державі. На нашу думку, зазначена інструкція повинна:

1) передбачати чітко коло уповноважених суб'єктів, наділених правом передачі (отримання) зазначених відомостей, залежно від стадії кримінального процесу та виду матеріалів;

2) встановлювати єдиний порядок передавання відомостей, що становлять державну таємницю, компетентним органам іншої держави;

3) запроваджувати обов'язкову процедуру отримання висновку державного експерта з питань таємниці для з'ясування можливих збитків держави; перевірки ступеня секретності та доцільності його зміни або взагалі розсекречування зазначених відомостей;

4) передбачати обов'язкове узгодження доцільності передачі зазначених відомостей зі Службою безпеки України та направляти зазначені відомості лише через Міністерство закордонних справ України.

Подальше дослідження особливостей провадження у кримінальних справах, матеріали яких містять охоронювану законом таємницю, доцільно здійснити за такими напрямками: з'ясування існуючої системи гарантії захисту державної таємниці у кримінальному судочинстві, встановлення процедури передачі зазначених відомостей між відомствами та визначення допустимих меж передачі державної таємниці залежно від стадії кримінального процесу.

Список використаної літератури:

1. ООН – Організація Об'єднаних Націй, ЛАД – Ліга Арабських Держав, ОАД – Організація Американських Держав, ОАС – Організація Африканської Єдності, СНД – Співдружність Незалежних Держав, НАТО – Організація Північноатлантичного договору, ЗЄС – Західноєвропейський союз, АНЗЮС – військовий союз Австралії, Нової Зеландії та США. СОТ – Світова організація торгівлі, ОПЕК – Організація країн-експортерів нафти, ЧЗЕС – Чорноморська Зона Економічного Співробітництва, ЄС – Європейський Союз, ГУАМ – Організація за демократію та економічний розвиток ГУАМ, ЦСІ – Центральноевропейська ініціатива.

2. Інформаційне законодавство: Збірник законодавчих актів: У 6 т. / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка, І.С. Чижка. – К., 2005.
3. Римський статут міжнародного уголовного суда. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_588.
4. Висновок Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського Статуту Міжнародного кримінального суду (справа про Римський Статут) від 11 липня 2001 року № 3-в/2001. Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01/conv>
5. Гавриш Т.С. Теорія та практика міжнародної правової допомоги в кримінальних справах (проблеми сучасного співробітництва України): Монографія. – Х., 2006.
6. Гуславський В.С. Управління співробітництвом ОВС України з правоохоронними органами країн СНД: організаційно-правові засади: Дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. – Х., 2006.
7. Кузмічов В.С. Розслідування злочинів: Міжнародне і національне законодавство. Теорія і практика: Навч. посібник. – К., 2008.
8. Лешукова І.В. Процесуальні особливості міжнародного співробітництва органів внутрішніх справ України при розслідуванні злочинів: Дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.09. – Х., 2004.
9. Маланюк А.Г. Проведення у кримінальних справах, пов'язане з міжнародними відносинами, за законодавством України: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. – Львів, 2004.
10. Милинчук В.В. Институт взаимной правовой помощи по уголовным делам. Действующая практика и перспективы развития: Учебно-практ. пособие. – М., 2001.
11. Натура А.И. Международное сотрудничество в сфере уголовного судопроизводства: организационно-правовые основы, процессуальный порядок и формы взаимодействия: Учебно-практ. пособие. – М., 2007.
12. Пашковський М.І. Особливості доказування у кримінальних справах, пов'язаних з наданням міжнародної правової допомоги: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. – Одеса, 2002.
13. Пилипенко В.П. Міжнародний Кримінальний Суд за Римським Договором 1998 року: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11. – Львів, 2005.
14. Сизоненко А.С. Використання доказів, отриманих на території інших країн, в кримінальному процесі України: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. – К., 2004.
15. Смирнов М.І. Особливості надання взаємної правової допомоги у кримінальних справах з використанням методу відеоконференцз'язку: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. – Одеса, 2005.
16. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ // ВВР. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
17. Артемов В.Ю. Реалізація головних засад захисту інформації з обмеженим доступом у внутрішньому праві країн – членів НАТО // Наук. вісн. Ужгородського нац. ун-ту. Секція Право. – 2005. – Вип. №4. – С.149-153; Організаційно-правові основи захисту інформації з обмеженим доступом: Навч. посібник / За заг. ред. В.С. Сідака. – К., 2006; Гуз А.М. Історія захисту інформації в Україні та провідних країнах світу: Навч. посіб. – К., 2007; Сідак В.С. Забезпечення інформаційної безпеки в країнах НАТО та ЄС: Навч. посіб. – К., 2007; Ліпкан В.Т. Національна безпека України: Навч. посіб. – К., 2008; Сліпченко В.І. Порівняльний аналіз нормативно-правового регулювання інформації з обмеженим доступом в Україні та деяких зарубіжних країнах // Порівняльне правознавство: філософські, історико-теоретичні та галузеві аспекти: Матеріали II Всеукраїнського круглого столу. – Львів, 2010. – С. 420-424.
18. Про заходи щодо забезпечення режиму секретності у системі МВС України та затвердження Тимчасової інструкції: Наказ МВС України від 06 березня 1997 р. № 08 / ДСК; Про заходи щодо вдосконалення охорони державної таємниці в системі МВС України: Наказ МВС України від 25 травня 2004 р. № 07 / ДСК; Про створення в системі МВС України режимно-секретних органів: Наказ МВС України від 02 квітня 2004 р. № 361 / ДСК; Про затвердження форм звіту про стан забезпечення охорони державної таємниці та інструкцій щодо порядку їх заповнення і подання: Наказ СБ України від 28 листопада 2008 р. № 841 / ДСК; Про затвердження Інструкції про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 листопада 1998 р. № 1893. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> та ін.
19. Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України щодо видачі особи (екстрадиції): Закон України від 21 травня 2010 р. № 2286-VI // ВВР. – 2010. – № 31. – Ст. 421.
20. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з ратифікацією Другого додаткового протоколу до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах: Закон України від 16 червня 2011 р. № 3529-VI [Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3529-17>.
21. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 року № 3855-ХІІ // ВВР України. – 1994. – № 16. – Ст. 93.
22. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV // ВВР України. – 2004. – № 50. – Ст. 540
23. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством

внутрішніх справ Республіки Білорусь від 06.03.1992 р. [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.mvd.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/211502>.

24. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством внутрішніх справ Російської Федерації від 04.06.2009 року [Електронний документ]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/643_351.

25. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України і Міністерством внутрішніх справ Латвійської Республіки від 30.05.1992 року [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.mvd.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/211632>.

26. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством внутрішніх справ Литовської Республіки 30.05.1992 року [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/211728;jsessionid=19882B19C3E28E30D109D6EBA0253625>.

27. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством внутрішніх справ Естонської Республіки від 30 травня 1992 року [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.mvd.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/211740>.

28. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством внутрішніх справ Словацької Республіки від 14.10.1993 року [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.mvd.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/212100>.

29. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством внутрішніх справ Угорської Республіки від 12.02.92 року [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.mvd.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/211197;jsessionid=25195D4B5551EAD1E41DAFBCE93E4E>.

30. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України і Міністерством внутрішніх справ Республіки Таджикистан у боротьбі із злочинністю від 21.10.1992 [Електронний документ]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/762_019.

31. Угода між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством внутрішніх справ Грузії про співробітництво в сфері боротьби зі злочинністю від 20.10.2011 року [Електронний документ]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/268_109/conv.

32. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України і Міністерством внутрішніх справ Республіки Вірменія у боротьбі із злочинністю від 21.10.1992 року [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.mvd.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/211819>.

33. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України і Міністерством внутрішніх справ Республіки Казахстан від 24.11.2011 року [Електронний документ]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/398_077.

34. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством внутрішніх справ Республіки Польща в боротьбі зі злочинністю від 12.03.1992 року [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.mvd.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/211518>.

35. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством внутрішніх справ Республіки Чехія від 6 вересня 1993 р. [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.mvd.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/212116>.

36. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством внутрішніх справ Республіки Узбекистан від 21.10.1992 року [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.mvd.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/211899>.

37. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством внутрішніх справ Румунії від 18.05.92 року [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.mvd.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/211542>.

38. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством внутрішніх справ Азербайджанської Республіки від 21.10.1992 року [Електронний документ]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/031_039

39. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України і Міністерством громадської безпеки Китайської Народної Республіки від 06.09.1994 року [Електронний документ]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/156_002/conv

40. Спільна заява про співробітництво між органами міліції Міністерства внутрішніх справ України і поліції Державного міністерства внутрішніх справ Баварії від 24.04.1992 року. [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.mvd.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/211530>.

41. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України та Федеральним міністерством внутрішніх справ Австрійської Республіки в боротьбі з незаконним обігом наркотиків та організованою злочинністю від 08.09.1992 року. [Електронний документ]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=040_004.

42. О государственной тайне: Закон Латвийской Республики 29 октября 1996 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.medialaw.ru/exussrlaw/l/v/secret.htm>.

43. О государственной тайне: Закон Република Молдова № 106-XIII от 17 мая 1994 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.old.eurasia-media.ru/law/mol_o_taine.shtml.

44 Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах: Страсбург, 20 квітня 1959 року [Електронний документ]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_036.

45. Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності: прийнята резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 року. [Електронний документ]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_789.

46. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах: Мінськ, 22.01.1994 року. [Електронний документ]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=997_009.

47. Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах: Страсбург, 08.11.2001 року. [Електронний документ]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_518.

48. Проект Кримінально-процесуального кодексу України від 2 листопада 2005р. № 3456д. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

49. Проект Кримінально-процесуального кодексу України від 13 грудня 2007 р. № 1233. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

50. Проект Кримінального процесуального кодексу України: розроблений Робочою групою з питань реформування кримінального судочинства (2011 рік). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/0/discuss>.

51. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-XII // ВВР. – 1992. – № 22. – Ст. 303.

52. Кодекс України про адміністративні правопорушення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/print1327700371394256>.

53. Звод відомостей, що становлять державну таємницю [Електронний ресурс]: затверджений наказом Служби безпеки України від 12 серпня 2005 р. № 440. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0264-01>.

54. Погорецький М.А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі: Моногр. – Х., 2007.

Надійшла до редакції 10.04.2012

ТАТАРОВ О.Ю.,

кандидат юридичних наук, доцент
(МВС України)

УДК 343.102

ПРОКУРОРСЬКИЙ НАГЛЯД НА ДОСУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Розглянуто актуальні для слідчих підрозділів питання організації прокурорського нагляду на досудовому провадженні. Обґрунтовано необхідність внесення змін і доповнень до вітчизняного кримінально-процесуального законодавства.

Ключові слова: досудове провадження, прокурорський нагляд, перевірка кримінальних справ, відомчий контроль, реформування кримінально-процесуального законодавства.

Рассматриваются актуальные для следственных подразделений вопросы организации прокурорского надзора на досудебном производстве. Обосновывается необходимость внесения изменений и дополнений в отечественное уголовно-процессуальное законодательство.

Ключевые слова: досудебное производство, прокурорский надзор, проверка уголовных дел, ведомственный контроль, реформирование уголовно-процессуального законодательства.

The pressing for consequence subdivisions questions of organization of directorate of public prosecutions on a pre-trial production are examined in the article. The necessity of making alteration and additions for a domestic criminal procedure legislation is grounded.

Keywords: pre-trial production, directorate of public prosecutions, verification of criminal cases, department control, reformation of criminal procedure legislation.

Поряд з відомчим контролем важливою гарантією ефективного виконання завдань кримінального судочинства та захисту прав громадян є прокурорський нагляд. Прокуратура є складовою державного механізму, наділена певним обсягом влади для здійснення нагляду за

